

GAIA CENTER

Budapesti Közösségi Öko és Kulturközpont

Bemutató

Rövid leírás

A GAIA CENTER munkanevű projekt (G.A.I.A. - Green Alliance of Intersectional Activism) egy független, progresszív, az elfogadást, együttműködést, közösségiséget, összetartozást, részvételt, valódi párbeszédet, interszekcionális aktivizmust, politikai, gazdasági, társadalmi és kiemelten ökológiai igazságosságot és tudatosságot, és ezeken a területeken a valódi, hatékony egyéni, közösségi és rendszerszintű cselekvést erősíteni hivatott civil kezdeményezés. Az epicentruma egy konkrét közösségi ház /öko kulturközpont /szellemi műhely /találkozó pont /safe space Budapesten, egy minél többek számára minél könnyebben megközelíthető helyen.

Azért látjuk alapvető fontosságúnak, hogy létrejöjjön, mert egyrészt Budapesten szinte teljesen megszűntek a valódi közösségi alapú kulturális központok, ami sok szempontból jelentős értékvesztés, másrészt történelmi szükségszerűségnek látjuk, hogy a jelenleg szintén nagyon kevésbé támogatott, az érdemi folyamatos együttműködést is nagyrészt ellehetetlenítően méltatlan helyzetben lévő zöld és társadalmi igazságosságért küzdő mozgalmaknak is legyen egy összefogó, termékeny, támogató tere. Mindez alapvető érdeke mindannyiunknak, különösen a fiatalabb generációknak, akiket a leginkább érint, hogy mivé formáljuk együtt a jövőnket.

Alapelveink és fő célkitűzéseink

Elvek

A GAIA CENTER független, autonóm, kritikus, hiteles, alulról szerveződő, proaktív, dinamikus, progresszív, példamutató, zöld, etikus, erőszakmentes, közösségi, befogadó, izgalmas.

Gyakorlati célok

1. CIVIL - Legyen egy valóban befogadó, inspiráló, támogató, közösségteremtő otthonos tere előremutató, hiteles, alulról építkező civil kezdeményezéseknek, mozgalmaknak, csoportoknak, legyen élénk konstruktív szellemi műhelye és fóruma a vonatkozó témáknak.
2. BEFOGADÓ - Legyen egy valóban befogadó, inspiráló, támogató, közösségteremtő otthonos tere a jelenlegi politikai-társadalmi helyzetben marginalizált, megbélyegzett, kirekesztett, jogfosztott, sérülékenyebb csoportokhoz tartozóknak, pl. romák, más etnikai kisebbséghez tartozók, menekültek, nők, gyerekek, lmbtq emberek, valamilyen fogyatékkal élők, szegények stb.
3. ZÖLD - Minden részletében a gyakorlatban képviselje és aktívan terjessze az öko-tudatosságot a berendezéstől kezdve az étel-ital szolgáltatáson át a programok, projektek tartalmáig
4. KULTÚRA FEJLESZTŐ - Kulturálisan a fókuszában elsősorban a status quo-t erősítő main stream-en kívüli, a fennálló politikai-gazdasági rendszer által nem, vagy alig támogatott, de értékes alkotók, előadók, kollektívák, projektek támogatása, bemutatása legyen, különös tekintettel a valamilyen nehezebb helyzetű csoporthoz tartozókra, illetve azokra, akik önkéntes társadalmi szolgálatot is ellátnak a kulturális tevékenységükkel. Hangsúlyos legyen a nemzetközi, világpolgár jelleg a globális összetartozás tudatát erősítendő, persze határozottan képviselve ehhez a lokális értékeket is. Termékeny, befogadó, támogató bázisa lehessen a járvánnyal kapcsolatos helyzetben magára hagyott, pusztán túlélésében is veszélyeztetett szcénának. Emellett fontos az oktató funkció, hogy többek között a Lisszaboni Szerződés szellemében is a tudásalapú társadalomért dolgozzon:

iskolákkal, más oktatási intézményekkel, egyéb kulturális szereplőkkel összefogásban a központ legyen tevékeny részese a fennálló gazdasági-társadalmi-politikai-kulturális rendszert leváltó új fenntartható, igazságos, paradigma terjesztésének, tanításának.

5. SZÍNVONALAS - Legyen minden szempontból kiemelkedően magas a színvonal, hogy a progresszív mozgalmakhoz, a pozitív társadalmi változáshoz ne csak egy kényelmetlen, forráshiányos, az átlagember komfortzónáján kívül eső képzet társuljon.

6. KÖZÖSSÉGI - Az egész központ működésében legyen alapvető a közösségi elv, példamutatóan a gyakorlatban igyekezzen a vertikális, hierarchikus és gazdasági-politikai status- quo-t erősítőttől a horizontális, kollektív, megosztáson-szolidaritáson alapuló felé fejlődni.

7. PROGRESSZÍV - Legyen bátran radikálisan őszinte és hiteles zászlóvivője a társadalmi & környezeti igazságosság mozgalmainak, képviseljen merészen jövőbemutató, progresszív narratívát minden területen, ne elégedjen meg kompromisszumokkal, büszkén vállalt célja a konszenzuális paradigmaváltás legyen.

Mindehhez fontos tanulni a legjobb nemzetközi példákból is: például világszerte számos helyen biztosítanak önkormányzatok teret az innovatív, kreatív civil kezdeményezéseknek, amelyek megújítják a képviseltek és a képviselők közötti együttműködést. Ilyen például a Brooklyn Public Library (amelyet egyébként a magyar Orsós László Jakab vezet), vagy a rigai NGO-ház.

Megvalósítás

Helyszín

Szerintünk Budapest belterületén, ideális esetben valamilyen belvárosi vagy ahhoz közeli helyszínen tud optimálisan megvalósulni a projekt.

A sokféle funkció miatt legalább 3 elkülönülő főbb térre van szükség a központban (a mosdókon, konyhán, raktárokon, egyéb kiszolgáló helyiségeken kívül): egy kávézó-bisztró-közösségi térre, egy nagyobb konferencia-közösségi gyűlés-koncert/színház teremre, és egy használható méretű nyitott szabadtéri területre. Ideális esetben mindezek mellett további helyiségek tudnak egyes támogatandó kollektívák főhadiszállásai, különleges igényű funkciók otthonai (pl hang/filmes stúdió), sőt akár különböző vendégek számára átmeneti szállást biztosító lakóegységei is lenni.

Fontos szempont ebben az új, járványügyben óvatosabb korszakban, hogy a helyiségekben elég nagyok legyenek a terek ahhoz, hogy zsúfoltság nélkül tudják ellátni funkcióikat. Ez persze folyamatos, összehangolt monitorozást igényel a működtetők részéről.

Mivel magas színvonalú és változatos tartalmakkal szeretnénk feltölteni a központot, ezért az az ideális, ha a hang-, fénytechnika, akusztika, elektronikai felszereltség, terek sokrétű használhatóságának (mennyire alkalmasak különböző jellegű online és offline programokra) szempontjából előnyösek az ingatlan tulajdonságai.

Az üzenet minél több szintű, minél hatékonyabb kiemelése, a minél szélesebb körű összefogás, és ugyanakkor a minél több potenciális érdemi támogatás érdekében erős, lehetőleg nemzetközileg is érthető, és egyszerre nekünk, magyaroknak is könnyen megszerethető szimbólumokkal is szeretnénk megtölteni a központot. Például felmerültek a különböző helyiségek elnevezésére olyan ötletek, mint *Regan-King Hall* (a 2020 júniusában meggyilkolt kanadai állat-, kisebbség- és nőjogi aktivista Regan Russell és Martin Luther King Jr neveiből), *Rózsa Milán Room*, *Chico's Garden* (az 1988-ban meggyilkolt amazonasi esőerdő-védő Chico Mendes nevéből), *One Earth Café* stb.

Határozott célunk, hogy olyan tulajdonos ingatlanjába költözhessen a projekt, aki a képviselt értékek és kitűzött célok miatt támogatja a kezdeményezést (a rezsit felül) maximum jelképes bérleti díjat elkérve, hogy egyrészt minden forrást magára a projekt minél magasabb színvonalú megvalósítására (ne csak az érdemi munkát megbénító pusztá fennmaradásért küzdelemre) tudjunk fordítani, másrészt ne legyen egy állandó anyagi nyomás ennek a tartalomnak „az aktuális piacnak megfelelő”

felhígítására, kompromittálására, ahogy sajnos a legtöbb közösségi-kulturális projektnél látjuk jelenleg.

Ezek alapján első helyen merültek fel megvizsgálandó lehetőségként az önkormányzati/fővárosi tulajdonban lévő, akár használaton kívüli, vagy jelenleg nem optimálisan kihasznált ingatlanok, de működő opció lehet valamilyen civil szerveződés, közösség, alapítvány tulajdona is.

Működtetési koncepció

Természetesen jogosan merülhet fel a kérdés, hogy egyrészt mennyiben tér el a GAIA mondjuk az FMH-től, másrészt milyen konkrét viszonya legyen a Fővárossal.

Az alapvető különbség, hogy míg az FMH egy eléggé burokratikus, ezért lassabban változó, fejlődő, nagyon sok egymásnak is ellentmondó igénynek, érdekek egyszerre megfelelni akaró hagyományos önkormányzati hatáskörű intézmény, addig a GAIA egy a Főváros által is támogatott, de független, autonóm, civilek által menedzselte, határozott progresszív értékrendű és hozzáállású, dinamikus, bevállalós projekt. Mindkettőnek megvan a maga helye, szerintünk a jelenlegi ökológiai-társadalmi-politikai helyzetben nemcsak üdvös, de létfontosságú, hogy legyen egy olyan központ, amin nincs az a minden téren és szinten kompromisszumokra kényszerítő nyomás, ami egy tisztán önkormányzati fennhatóságú intézményen. Persze egyértelműen leteszi a voksot a progresszió, konkrét értékek mellett a Főváros, ha támogat egy ilyen kezdeményezést, de nyilván ugyanezt megteszi akkor is, amikor kitűzi a szivárványos zászlót, vagy kihirdeti a klímavészhelyzetet. Éppen azért merül fel egyáltalán, hogy a Fővárosi Önkormányzat együttműködését kérjük ebben a projektben, mert az új vezetése deklarálta és határozottan eleve azon értékek alapján dolgozik, amelyek a GAIA alapjait is adják.

Természetesen valamilyen közösen pontosan meghatározandó folyamatos érdemi interakció-együttműködés a cél a Főváros és a központ között, az nem elvárható, hogy úgy támogassanak, hogy közben semmilyen ráhatásuk nincs az egészre. A szempontokat, feltételeket, kereteket együtt kell kidolgozni. Mindenesetre a GAIA lényegéből fakadóan az együttérzés és tudatosság alapjain áll, vagyis erőszakos, erőszakra buzdító, kirekesztő, destruktív elemek amúgy sem férnek bele, éppen hogy minden részletében a jelenleg általánosan megszokottnál még jóval intelligensebb, logikusabb, együttérzőbb, szolidárisabb, befogadóbb, konstruktívabb, hasznosabb, pozitívabb az, amit csinálunk, határozottan nem egy ellenségkereső, ideológiai alapon árkokat ásó frusztrált szektáriánus kezdeményezés, pont az ellenkezője.

Egy lehetséges koncepció, hogy a központnak lesz egy irányító testülete, egy 5-7 fős "board", aminek mondjuk kétharmada civil, egyharmada a Főváros (illetve más esetlegesen szintén részt vevő támogató intézmény) által delegált, és alapszabály lesz, hogy a fontosabb operatív ügyekben legalább ¾-es döntések szükségesek. Így a támogatásért cserébe lesz a Városházának is van beleszólása, közvetlen rálátása, ugyanakkor megmarad az erős civil autonómia is. Persze fontos, hogy pontosan kik és hogyan kerülnek a vezető testületbe, mindezt együtt kell precízen kidolgozni.

Programok, közösség

A minél többek számára vonzó, megbízható, biztonságot és állandó közösségi, testi, lelki, szellemi feltöltődést biztosító folyamatosan magas színvonal érdekében szeretnénk rendszeres klub jellegű programokat, programsorozatokat, de önálló eseményeket is a meghitt családiastól a kiemelt nagy létszámú konferencia-fesztivál jellegűekig. Emellett fontos, hogy a központhoz kapcsolódó, de máshol megvalósuló projekteket is szeretnénk megvalósítani, például környezettudatos neveléssel foglalkozó programsorozatokat iskolákkal összefogva.

Tervezünk szabadegyetem jellegű rendezvényeket, például egy tudománykommunikációs sorozatot amelynek keretében olyan jelentős, mégis kevésbé ismert szakértőket látunk vendégül, mint Jakab Zsuzsanna (WHO regionális igazgató), Pásztor János (volt ENSZ klímafőtanácsadó), társadalmi filmklubot az adott témákban releváns, hiteles alkotásokkal, azok készítőivel és érintettekkel, "migráns klubot" különböző kultúrákat bemutató koncertekkel, (persze öko-kompatibilis) gasztro workshopokkal, direkt aktivizmussal, részvételi módszerekkel, közösségi döntéshozattal foglalkozó tréningeket, holisztikus szemléletű életmód-fejlesztő tanfolyamokat, interdiszciplináris

konferenciákat, civileket, szakértőket, politikusokat összehozó stratégiai kerekasztalokat stb. A többszintű és több helyen létre jövő, de organikusán egybekapcsolódó tevékenységre egy jó példa, hogy szakértőkkel, civilekkel (akik saját földiken nagyban foglalkoznak ilyesmivel) permakultúrás bemutató kertet hozunk létre a központ szabadtéri részén, és tanulmányi látogatásokat, ezzel összekapcsolódó akár hónapokon átívelő sulis projekteket szervezünk nyitott iskolákkal. A központ tartalommal megtöltése természetesen csakis valódi érdemi alapos koordinációban fog történni civil szervezetekkel, adott témák szakemberivel és a „közzel” úgy, hogy természetesen a központ és részprojektjei működését és irányítását hozzáértő önkéntes civilek egy pragmatikus operatív csapata fogja menedzselni. Az elhivatottság, lelkesedés, összetartás és célhatékonyág mind alapelvárások az operatív csapat felé.

Vendéglátás

Példamutatóan, maximálisan öko-tudatos (alapanyagok, beszállító partnerek, eszközök, módszerek, menü stb) kávézó/bár/bisztróban gondolkodunk, érdekes, sokszínű, de nem túlméretezett és túlbonyolított, egészséges, minél többek számára fogyasztható kínálattal.

Egyszerre lehet gyerek- és családbarát, befogadó közösségi tér, co-working space és kisebb kulturális események színhelye.

Finanszírozás

A Főváros (és ideális esetben más nagyobb büdsséjű intézmények) reménybeli támogatása mellett új utakat keresünk a finanszírozásban is. Közösségi fenntartás, tagok/szimpatizánsok rendszeres (többszire kisebb összegű) szponzorációi, adománygyűjtő nagyobb események, olyan elérhető pályázatok, amelyek nem kezdik ki a projekt hitelességét stb. Nyilván a vendéglátás, belépős programok is tudnak bevételt generálni, de fontos, hogy semmiképp nem rendelkezünk a fő céljainkat és elveinket az anyagi haszon alá, ezért mindenképp szükségesnek tartjuk, hogy alternatív módszereket (is) használjunk.

Cselekvési terv-vázlat 2021 tavasz végéig/nyár elejéig

1. Projekt vázlat, pályázatok forrásokért
2. Megfelelő épület megtalálása és konkrét konstrukció kidolgozása, kezdő operatív csapat felállítása
3. Kilépés a nyilvánosság elé, bemutatkozó, kedvcsináló kampány, toborzás
4. Konkrét struktúra, tartalom, első pár hónapos programterv kidolgozása, helyszíni munkák
5. A központ megnyitása a köz számára

Költségek - támogatás

A folyamatos fenntartásnak ideális esetben a nagyobb részét a független támogató közösség adja majd, de okulva sok hasonlóan pozitív, de az alulfinanszírozottság miatt elbukott kezdeményezés méltatlan sorsából, az elinduláshoz mindenképpen szükség van egy jelentősebb szponzorációra olyan entitástól, amely társadalmi-kulturális és nem üzleti befektetésként tekint a projektre.

A jelenlegi Városháza szerintünk éppen ilyen.

Elsődleges cél, hogy valamilyen támogatott formában ingatlan-használati lehetőséghez jussunk, ezen felül a fennmaradó kezdő költségekhez optimális esetben 100, de legalább 70 millió Ft-os támogatásra szeretnénk pályázni, hogy a hitelességet veszélyeztető kompromisszumok nélkül, fenntartható formában, a vallott értékeknek és vállalt céloknak megfelelően magas színvonalon és határfokkal tudjuk beindítani a központot, végigcsinálni az első időszakot (kb első egy év), infrastruktúrális költségekkel, kellő számú fizetett alkalmazottal, profi közösségi promóciós kampánnyal, beleértve jelentősebb eseményeket már az első évben.